

թիւ 5

1890

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1

ԿԱՂԱՆԴՆ ՈՐ ՉԻ ԳԱՐ...

աղանդն երբուր գայ, մօտեղբայրն Ալիք
 « Քեզ պիտի տայ շատ շաքար, խաղալիք .
 « Հայրիկդ՝ օրջանակ, մեծ-հայրդ ալ թմբուկ... »
 Մայրն այսպէս կ'ըսէր Ջարէհին փափուկ
 Որ՝ ընդունելի ընծայից ի սէր՝
 Կաղանդին գալուն անդուլ կ'սպասէր :

..

Բայց փոքրիկ մանկանց սրտերն ըսպիսակ
 Շատ համբերելու չ'են վարժ եւ ասակ .
 — Եւ երեկ Ջարէհ հարցուց . — « Է՛ն, մա՛յրիկ ,
 Քանի որ չիգար Կաղանդն աղւորիկ
 Որ մեզ պիտի տայ ա՛յնքան բաներ քանզ ,
 Զբլլա՞ր որ եեզ հետ մե՛նք իրեն երթանք... : »

ԱԼՓԱՍԼԱՆ

ԵՐԿՈՒ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

(Կաղանդի առթիւ)

Շքեղ սրահի մը մէջ Ծննդեան ծառը
կը բարձրանար . գոյնզգոյն ճրագներ
կը պլպլային ծառին կանաչ տերեւոց
մէջէն . սիրուն խաղալիկներ , համազամ
կերակուրներ , ամեն եղանակի պտուղ-

վին և ամբողջ սրահը կը լեցնէին իրենց
խնդութեամբը : Դաշնակին նուագն
կ'ընկերանայր այդ մանկական ուրախու-
թեան և չեմ գիտեր ի՛նչ քաղցր եւ
անմահական ներդաշնակութիւն մը յա-
ռաջ կը բերէր : Երջանկութեան պատ-
կեր մ'էր այս . . . :

Փողոցին մէջ , սալայատակին վրայ կը
ծիւնէր . հիւսիսային պաղ հողմը կը փը-

ներ կը զարդարէին սեղանը . մանուկ-
ներու երջանիկ խումբ մը կը պարէր ,
կ'երգէր , կը խաղար : Նոր տարին իրեն
հետ կը բերէր իւր նոր ուրախութիւն-
ներն , իւր նոր պարզեւներն գեւատի
մանուկներուն որք անմեղ օրհնենքնե-
րով , արդար մաղթանքներով շրջապա-
տած լուսաւոր ծառը , կ'երգէին խմբո-

չէր . երկիրն ամբողջ սպիտակ սաւանով
մը ծածկուած էր . մանկանց երգը ,
դաշնակին ձայնը բացակայ էին . ամէն
կողմ խորին լուսթիւն . ձեան գնդիկնե-
րըն իրարու վրայ կը կուտակուէին .
ձեանց մէջ , չոր փայտերու շեղակոյ-
տին վրայ , աղքատիկ մանուկ մը , պա-
տառուն զոհատներով և գրեթէ մերկ

Մի քանի փոքրիկ մանուկներ, Կաղանդի առթիւ զանազան խաղալիքներ նուէր առած էին, բայց իւրեանց ընկերք, զանոնք հանգիստ չէին բոլոր, հետեւաբար հայրիկն սոյն լաբիրինթոսը շինելով զանոնք մէջը դրած է, յուսարով թէ՛ ոչ ոք պիտի կարողանայ ներս մտնել: 32 դուռ ունի: Արդեօք ձեր մէջէն կը գտնուի՞ մէկը որ համարձակի սոյն լաբիրինթոսէն ներս մտնել:

կը ննջէր շնիկին հետ : Անպատասպարայդ մանուկը վաղուց որբ մնացած ցուրտին , հողմին , ձեան դէմ՝ բան մը չ'ունէր պաշտպանելու իւր անձը : Չ'եմ գիտեր ինչ երազներ կը տեսնէր : Երկուքն ալ անօթի էին , պատառ մի չորաբեկ հաց չ'ունէր իւր քաղցն յագեցնելու համար : Իրենց մերկութեան վրայ ո՛չ ոք գիտտ ակնարկ մը կ'արձակէր . հագլիւ կը լուսաւորուէին երբեմն անցորդաց կանթեղներէն եւ կամ Ծննդեան ծառին ճրագներէն եկող պըլ-պըլացող լուսովն : Թշուառութեան պատկեր մ'էր այս . . . :

Հայ մանկունք , կաղանդի գիշերը ձեր ուրախութեանց մէջ՝ մի՛ մոռնաք երբեք եղիկէին և չուառն . ձեր պարգեւներէն , ձեր պտուղներէն բաժին մը հանեցէ՛ք աղքատ մանկուոյն համար :

Միջագիւղ

Մ . Գ . ՄՕՁԵԱՆ

ԼՈՒՅԿԻ ՎԱՃԱՌՈՂ ՓՈՔՐԻԿ ԱՂՋԻԿԸ

Սաստիկ ցուրտ օր մ'էր . ձիւնն կ'իջնէր պատառ պատառ , հետզհետէ օրը կը տարածամէր , մութը կը կոխէր : Տարւոյն վերջին իրիկունն էր :

Այս ցուրտին և մութին գլուխը բաց , ոտքերը մերկ , խեղճ փոքրիկ աղջիկ մը փողոցէն կ'անցնէր դուլալով : Երբ տունէն ելաւ , ոտքը հողաթափներ ունէր . բայց անոնք իրեն խիստ քիչ օգուտ ունէին : Խոշոր և հինցած էին բոլորովին , մատերը դուրս ինկած էր : Անոնք ալ իր մօրմէն մնացած էին , մինակ ժառանգութիւնն՝ զոր իրեն ձգեց երբ կը մեռնէր : Այնչափ մեծ էին հողաթափներն որ , խեղճը երկուքն ալ կորսնցուց , սաստիկութեամբ թաւալող երկու կառքերու առջեւէն երբ կ'փախչէր ,

մէկը ձգեց ոտքէն . երբ զոյն կ'փնտռէր , չար տղայ մը միւսն առաւ տարաւ :

Այսպէս խեղճը կ'առաջանար ոտքերը փոպիկ և գլուխը բաց . իր ձեռքը սակաւ մը ունէր . որուն մէջ լուցկիներ կային , անոնցմէ արձակ մ'ալ իր ձեռքը բռնած էր : Այն ամսուղ օրուան միջոցին՝ ոչ ոք իրմէ բան մը գնեց և ո՛չ ալ փարա մը տուաւ :

Անօթի և ցուրտէն բոլորովին անգամները դող ելած , գրեթէ կ'սողար : Ձեան առատ տարաւներ ծածկեցին իւր երկայն գեղեցիկ մազերը , որոյ խոպուպիներն իր տկար և դժգոյն դէմքին վրայ ինկած էին . ո՛րչափ գեղեցիկ երևոյթ ստացած էր : Սակայն խեղճը բնաւ չէր կրնար խորհիլ նոյն միջոցին իր հրապուրելի երևոյթին վրայ : Իր գլուխը պտտապարելու տեղ մը կ'փնտռէր . վերջապէս երկու մեծ տանց ձեւացուցած մէկ անկիւնն ապաստանեցաւ և գոնէ սաստիկաշունչ փառքէն ազատեցաւ . պատին կռթնելով իր աղքատին ձորձով , կրցածին չափ կծկտեցաւ և ցուրտէն կապուտցած , կարմրցած ոտքերը պատըսպարեց :

Ուրբմեկին հետզհետէ աւելի դողալ սկսաւ : Կ'վախնար տուն երթալու , քանզի լուցկի մը ծախած չ'էր և հաց գընելու համար ալ տասնոց մը չ'ունէր . անշուշտ հայրը զինքը պիտի ծեծէր : Բաց աստի տունն կ'մտէր . իր հօրը հետ մեծ տան մը ձեղսւնին մէջ կը բնակէին , թէև մեծ ծակերը յարդով ու խոտով գոցած էին , սակայն ցուրտն ու հողմն ազատ չ'ընէին :

Խեղճ փոքր արարած : Իր ձեռքերն ցուրտէն գրեթէ բոլորովին ընդարմացաւ : Խորհեցաւ թէ — ի՞նչ մեծ հաճոյք պիտի պատճառէր իրեն լուցկին ,

եթէ իր սակառէն առնուր և վառելով ձեռքը տաքցնէր — ուստի հատ մը առաւ և շիեց — բը՛ծք . ի՞նչպէս կը վառէր ու կը ճարճատէր . կը վառէր տաքուկ , պայծառ բոցով մը , կանթեղի պէս զայն իր ձեռաց մէջտեղ առաւ . զարմանալի լոյս մը կը սփռէր :

Խեղճ աղջկան այնպէս մը կ'երևէր թէ մեծ երկաթեայ սօպայի մը առաջ նստած էր . որուն մէջ կրակը կը վառէր իր ամեն կողմ լոյս և ջերմութիւն սրտիւնելով , իր ոտքերն ալ տարածեց որպէս զի անոնք ալ տաքնան . բայց բոցն անհետացաւ և սօպան աներևոյթ եղաւ . իր ձեռքը մնացած էր մարած լուցկիի մը փոքր մէկ մասը :

Ուրիշ լուցկի մ'ալ վառեց . պայծառ լոյս մը . լոյսը պատին վրայ ինկաւ : այս պատը կը թուէր իրեն ապակիէ շինուած , որմէ կրնար տեսնել սենեակ մը : Սենեակին մէջտեղ սեղան մը կար , որոյ վրայ ձիւնի պէս ճերմակ լաթ մը փռուած և վրան թէյի գաւաթներ շարուած էր . սեղանին մէկ ծայրն ալ դեռ նոր եփուած սագ մը կը մխար : Ո՛հ , ինչ գեղեցիկ հոտ կը բուրէր :

Բայց զարմանալին այն էր որ , սագը սեղանին վրայէն վար ցատկեց վրան պատառաքաղ մը և խոշոր դանակ մը խոթուած , թեթեւելով դէպ ի աղջկը կուգար : Երբ լուցկին հատաւ , այլ ևս բան մը չէր տեսնուէր , միայն հաստ ցուրտ պատ մը և առատ ձիւն :

Ուրիշ լուցկի մ'ալ վառեց , երբ լոյսն տարածուեցաւ , ինքզինքը փոխադրուած տեսաւ շատ գեղեցիկ կերպով զարդարուած Ծննդեան ծառի մը տակ : Ասիկայ աւելի մեծ և աւելի փառաւոր էր քան այն ծառն՝ զոր անցեալ տարի հարուստ վաճառականի մը տան պատուհանէն տեսած էր , Ծննդեան տօ-

նին : Ծառին կանաչ ձիւղերուն մէջտեղ կը վառէին հազարաւոր փոքրիկ մոմեր , գեղեցիկ պատկերներ կ'երևէին վրան , ճիշդ անոնց պէս , զոր խանութները տեսած էր : Սոյն պատկերներն անձկութեամբ և կարեկցութեամբ իրեն կը նայէին : Կոյսն իր ձեռքերը տարածեց որպէս զի դրկէ զանոնք — լուցկին ձեռքէն ինկաւ և ինք խոր խաւարին մէջ մնաց : Սակայն ծառին լոյսերն երթալով աւելի կ'արարեային , մինչեւ որ մէկ մէկ աստղեր եղան կարծես թէ : Այս աստղերէն մին խնայլ սկսաւ , դէպ ի վա՛ր , վա՛ր , վա՛ր , լուսնոյ երկայն հետք մը ձգելով իր ետեւէն , որ սակայն շուտով մարեցաւ :

— Ո՛հ , ահա մէկը մեռնելու վրայ է , ըսաւ ինքնիրեն խեղճ աղջիկը : Քանզի իր մեծ մայրն , որմէ զատ զինքը սիրող չունէր և որ այժմ Յիսուսի քովն էր , իրեն ըսած էր թէ՛ երբ աստղ մ'իյնայ հոգի մը կ'երթայ երկրէս անոր տեղը լեցնելու համար :

ԱՆՏԻՐՍԸ

Վ . Յ . ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Կ Ա Ղ Ա Ն Գ Ը

Այն ոսկեղէն ամբուին քով Ուր Հայր Աստուած միշտ կը բազմի , ձերմակ մազով , — մօրուքով Կայ հրեշտակ մը ճերուհի :

Երկնքին մէջ անկէց ի զատ Ձը կայ ուրիշ ճեր հրեշտակ . Միւսներն , յաւետ երիտասարդ , — Կ'արհամարհեն ըզժամանակ :

Ոչ երկնային այն երգերուն եւ ոչ պարուց մասնակցի նա . Կը նայի միշտ աչօք խոնուն Մեր ցաւաքին երկրին վըրայ :

Դիտէ անխոնջ ամբողջ տարին
Մըտածելով խորոհնկ խորունկ ,
Եւ մի տետրի մէջ անագին
Մերթ անուններ գրեն իւր մատունք :

Փոքր մանկանցն է այն տետրակ .
Բայց հոն չարերը տեղ չունին ,
Բարի տղոց միայն անուանք
Մեծ տառերով անդ կը գրուին :

Եւ երբ տարուան վերջին գիշեր
Հասնի , եւ երբ մի նոր տարի
Գայ վաճակ հինն ու նոր օրեր
Սըփռէ վերայ մեր աշխարհի :

Կ'ենէ ծերուկն այն հրեշտակ
Հայր Աստուծոյ գահին քովն ,
Կ'առնէ տետրակն իր թեւին տակ
Եւ դէպ յերկիր սլանայ անդէն :

Ի անա յանկարծ , կէս գիշերին ,
Կ'երեւի նա , լաւ , յամբոնմաց ,
Վերարկուով մը լայն , մըծին ,
Իրեն մարմինն ամբողջ պատած ,

Ու մէկ ձեռքով բռնած կողով
Մ'որ լեցուն է մինչեւ բերան
Պէպէքներով , — միրգերով ,
Նուէրներով անզուգական :

Ձիւնին մաքուր սաւանին տակ
Քնացող դաշտաց մէջէն լըռին
Կ'անցնի ծերուկն այն հրեշտակ
Ի մթնոլորտի սեւ գիշերին :

Եւ կոխելով յուշիկ յուշիկ ,
Մըտնէ ի գիւղս որք կան ի քուն ,
Ու կը սահի մէկիկ մէկիկ
Իր դէմ ելնող տընակներուն :

Ամենուն ալ պատուհանէն
Մէկմէկ պատկեր կամ խաղալիկ
Եւ կամ պըտուղ , շաքարեղէն
Կը նետէ ներս , լուռ հանդարտիկ :

Ապա նորէն իւր թըխամոյր
Թիկնոցին մէջ փաթեթելելով ,
Իւր քալուածքովն յամր ու տըխուր
Աներեւոյթ լինի շուտով :

* *

Պահապանն է մանկանց մատաղ
Գորովալիցն այս զըւարթուն ,
Այլ զի շատ ծեր է նա կաղ ,
Կաղանդ դըրած են իւր անուն :

ԱՐՏԱԿ ՁՈՊԱՆԵԱՆ

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ

Առաւօտեան ժամը չորսն է . Պետրոս
Դեռ անկողնոյն մէջ պառկած կը քնա-
նայ :

— Ծո՛յլ , տակաւին կը քնանաս :
Շո՛ւտ , ե՛ւ անկողնէդ , արեգակին ել-
նելը վեց ժամ կ'ընէ :

— Յանցանքն ի՞մա է , կը պատաս-
խանէ Պետրոս , երբ արեգակն առաւօ-
տէն առաջ կ'ելնէ :

Ուսուցիչն . — Կրնա՛ք հարցնել ձեր
զաւակին Ս . Գրոց Պատմութեան մէջէն
ինչ որ կուզէք :

Հայրն . — Տեսնե՛նք , զաւակս , ի՞նչ
գիտէք Ադամի ու Եւայի վրայ . ո՞վ ե-
ղաւ առաջին մարդասպանը :

— Ադա՛մ , Եւա՛յ . . . Հայրիկ , դեռ սոյդ
մասերուն մէջ չ'եմ եկած :

Վերգինէ չորս տարեկան է : Պարտէ-
զէն տուն կուգայ չըջագգեստը և գոգ-
նոցը աղտոտած :

— Ա՛հ , Վերգինէ , կ'ըսէ մայրն , ժամ
մը չ'եղաւ նոր զգեստներդ հագնիլդ .
ամէնն ալ աղտոտեր ես : Տես սեղանին
վրայ դրուած հրեշտակիկն , միշտ մա-
քուր է նա :

Վիրգինէ վայրկեան մը կը մտածէ .
— Մայր, դժուար չէ մաքուր ըլ-
լալ երբ մարդ ոսկիէ շինուած է :

ԹՈՒԱՐԱՆԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

Գտնել բարձման մ'արգիւնքն որոյ
երկու եզրերն ևս անձանոթ են մեզ :

Բարեկամ մը 3 թիւէ կազմուած թը-
ւանչան մը կը գրէ (պայմանաւ որ ա-
ռաջին թիւը 3էն մեծ լինի) . ըսէք որ
այդ թուոյն հակառակն իրմէն հանէ :
Այն ատեն հարցուցէք թէ՛ ի՞նչ է մնա-
ցորդին վերջին թիւը և պատասխանը
չատ չուտ կը գտնէք :

Լուծում. — Պէտք է գիտնաք թէ՛
մնացորդին մէջտեղի թիւը պիտի լինի
9 և ամբողջ թիւերուն գումարը 18 :
Միայն աջակողմի թիւը հարցուցէք եւ
հանեցէք 18էն, մնացեալն է ձախակող-
մեան թիւը : Եւ այսպէս կ'ունենաք ե-
րեք թիւերն ևս :

Օրինակ. — Ընտրուած թիւն է 734 :

734

437

297

Աջակողմինը ձեզ կ'ըսեն որ է 7, մէջ-
տեղի 9ին հետ միանալով կ'ըլլայ 16 :
կը հանենք 18էն, կը մնայ 2 : Ուրեմն
երեք թիւերն ևս գտանք և պատաս-
խանը կը լինի 297 :

Թարգ.

Մ. Գ. ՄՕՋԵԱՆ

ԽԱՂԵՐ ՈՐ 9 ԹՈՒՈՎ ԿԸ ԿԱՏԱՐ ԻՒՆ

Ա. — Ըսէք ձեր ընկերին որ երեք
թուանշանով թիւ մը գրէ . մէջտեղինը
անփոփոխ պահելով թող երկու ծայ-
րինները տեղափոխէ՝ որով ուրիշ նոր

թիւ մը կ'ունենայ . թող այս երկու թը-
ւոյ փոքրագոյնը մեծագոյնէն հանէ եւ
մնացորդին աջակողմեան թուանշանը
ձեզ ըսէ . այն ատեն դուք կարող էք
ամբողջ մնացորդը իրեն ըսել գիտնալով
որ մէջտեղի թուանշանը, ինչպէս նաեւ
երկու ծայրի թուանշանաց գումարն,
միշտ 9 պէտք է լինի :

Զորօրինակ. Կրեմք 218, որ տեղա-
փոխուելով 812 կ'ըլլայ . փոքր թիւը
մեծէն հանեմք և կ'ունենամք իբր մը-
նացորդ 812—218=594՝ թիւ մը որուն
թէ միջին թուանշանը և թէ միւս եր-
կու թուանշանաց գումարն 9 է : Ուրեմն
եթէ աջակողմեան թուանշանը՝ այսինքն
4ը դիտնամք դիւրին է մեզ ամբողջ
թիւը գուշակել և մեծ յաղթանակաւ
« մնացորդը 594 է » ըսել :

Բ. — Կրկին ըսէք ձեր ընկերով որ մի-
քանի թուանշաններէ բաղկացեալ թիւ
մը գրէ . թող այդ թուոյն թուանշան-
ները գումարէ և գումարը ամբողջ թի-
ւէն հանէ . մնացորդին մէջէն մէկ թը-
ւանշան մը թող ջնջէ և մնացածը ձեզ
ըսէ . դուք կարող էք ջնջած թուանը-
շանը գտնալ սա կերպով : Գումարեցէ՛ք
մնացածին թուանշանները և ջնջեալ
թուանշանը այն թիւն է զոր պիտի ըս-
տիպուիք աւելցնել գումարին վրայ որ-
պէս զի այդ գումարը 9ով բաժանական
ըլլայ : Զորօրինակ. գրեմք 1472, թուա-
նշանները գումարենք $1+4+7+2=14$,
այս գումարը ամբողջ թիւէն հանեմք
 $1472-14=1458$. ջնջեմք թուանշաննե-
րէն մին, և զորօրինակ, կ'ունենամք
որ 9ով բաժանական կ'ըլլայ եթէ վրան
4 աւելցնենք . ուրեմն ձեր ընկերով ջն-
ջած թուանշանը 4 է :

ԹԻՐԱՅԸ ԷԼԻԿԻՆԶԷԼԵԱՆ

Առակ. Արեւնի Լիւի

Ն Ա Ի Ա Զ Ն

Երբ մտանք Մարտիրոս զինուորական հիւանդանոցն, յիրաւի տեսարանը զըւարթ չէր: Մանկակազոյն դէմքերն, այն սպիտակ անկողիններն ուսկից դուրս կ'ենէին առաւել սպիտակ զլուսներն, նիհար և կմախացեալ, մահատիւ պրկուողով, և կանոնաւոր խռնչիւններն՝ որք ամեն կողմանէ կը լսուէին, այս ամենը գուարթ չէր և մարդ ընտելմամբ կ'ուղղուէր դէպ ի մեծ պատուհանն կիսաբաց ուսկից արտաքին օդը ներս կը բերէր մի քիչ տաքութիւն և մի քիչ կեանք:

Բայց ամենէն տխուրն այդ մեծ պատուհանին մերձ գտնուող, սենեկին մէկ անկիւնը այն երկաթեայ նեղ մահճակալն էր ուր երկուստսամեայ տղեկ մը, տոգոյն և նիհար, փոքրիկ աղջկան մը դիմօք, պառկած էր առանց ինքզինքն գիտնալու և առանց հասկընալու լան մը: Իւր շուրջն ամեն ոք համարմբուած էր: Ծանր էր վիճակը յայտնի էր այդ, և բարի Գոյրերն մեզմիկ կ'ըսէին քեզ այդպէս լինելն. բայց, կարծես նորա վերայ մահը առաւել գեղեցիկ կ'երեւէր, և բոլոր այդ օրհասականաց միջեւ, ի մէջ այն դատապարտելոց, որոց և ոչ մին նորա նման կը տառապէր, կարծես թէ՛ ինք միայն չը պիտի մեռնէր և յաջորդ օրը զինք պիտի տեսնէին իւր նախկին վիճակին մէջ, պարտէզն գնտալի խաղով զբաղեալ մազերն ալեծածան և այտերը վարդագոյն:

Սնամակալ Գոյրն, անկողնոյն սնարին վրայ, կը պատմէր նորա պարզ պատմութիւնն: Փոքրիկ նաւազ մ'էր նա, որդի նաւաստուոյ, որոյ մայրն մեռած էր, յետոյ հայրն, և նաւաստեայ

ազգականքն զինք որդեգրած էին: Երկայն ճամբորդութիւններ կ'ընէր նա, այն անվերջանալի ուղեւորութիւններն առաջաստանաւով՝ յորս մարդ կը կորուսանէ իւր ծանօթութիւնն ժամանակին վրայ և հեռի եղերքներէն, աւուրք կը թուին լինել դարեր: Շաբաթ մ'առաջ, աշխատութեան և վտանգաց արդիւնաւոր տարիէ մը վերջ, նաւը կը հասնէր ի Մարտիրոս ժամանակն էր մի քիչ հանգստանալու, հանելու վաճառքներ, կրկին առնելու և վերսկսելու անխոնջ ու թափառաշրջիկ կեանքն:

Որպիսի անհամբերութեամբ փոքրիկ նաւազն կ'սպասէր հասնել ի Մարտիրոս, և ինք միշտ առաջինն էր նստող նաւուն առաջակողմն և դիտող առաւօտեան մուշին կամ երեկոյեան վերջալուսոյն ժամանակ այն ծանօթ նշանները որ պիտի ցուցնէին նմա վերջապէս նաւահանգիստն, ոչ թէ այն նաւահանգիստները որոյ դիպուածն կը հանգիւցընէ զնաւն և որք շատ շուտ մոռացութեան մէջ կը թողուին երբ նաւը մեկնի, բայց սա այն նաւահանգիստն էր որոյ վրայ մարդ ճամբորդութեան ամբողջ շրջանին մէջ կը մտածէ, ուր թողած է իւր սիրան մեկնման միջոցին նոր, եզի'ր խեղճ փոքրիկ նաւազ մը, հոգ չէ, աչացդ մէջ արտասուքներ կը դնէ երբ վերադառնաս զայն յետ երկարատեւ բաժանմանց:

Երբ նաւը մտաւ նաւահանգստին մէջ, քառանդինան վերցուելն վերջ, փոքրիկ նաւազն առաջին եղաւ դուրս ելնող եւ կրնանք մտածել թէ՛ վերադարձաւ, և բարեկամներ տեսնելու ուրախութիւնն մուցնել կուտան քօլեռան: Ողջոյն օրը տօն մ եղաւ. պտոյտ գինեւանց մէջ, այցելութիւն պտղավաճառաց, եւայլն: Իրեն սակայն պատուիրած էին որ ըզ-

գուշանայ ամեն բանէ, մանաւանդ հրաժարի ճաշակելէ այն մարսիլական կարկանդակներն զորս կը սլաշտէր ինք։ Ա՛հ, այո՛, կերաւ անոնցմէ... յաջորդօրն, փոքրիկ նաւազն Ֆառօի մէջ կը գտնուէր, քօլէռայի ենթակայ եզոդ անձանց հիւանդանոցին մէջ։

Հո՛ն տեսայ զինք, և դեռ կը տեսնեմ, երկաթեայ նեղ մահճա՛տլին մէջ, մերձ այն սպառուհանին ուսկից կը նըշմարուի ծովն մի քիչ խռովայոյզ, և

մէջ, այն բարեկամ ծովուն ձայնին որ կուգայ բաղխիլ Ֆառօի ժայռից դէմ և սպիտակ քօղն Գթութեան Քեռ որ կ'երթայ, կուգայ, միշտ շարժման ենթակայ այդ ընդարձակ սրահին մէջ, և թերեւս կ'ընէ նաւազին վրայ տպաւորութիւնն միայն ձկնորսի առագաստանաւոց զորս այնքան տեսած է ինք, մեղմ եղանակաց մէջ, եզերաց մերձ։

Ամեն երեկոյ, նաւաստիք կուգան տեղեկութիւն տունու յորա վրայօր, ցե-

անդին, հին նաւահանգստին մէջ, խորիսխ նետող բոլոր այդ նաւուց միջեւ կ'երեւէր այն առագաստանաւն ուր այլ ևս չ'կար փոքրիկ նաւազն։ Տղեկը կը թուի ննջել, աչերը բաց, ճակատը քրտնաթոր, և իւր շիջանոլ ակնարկաց մէջ հրաժարում ամեն իրերէ։ Եւ սակայն աշխարհի փոքրիկ աղմուկները կը հասնին տակաւին իւր ականջաց, ըստուերներ կ'անցնին իւր առջեւէն, կըրնայ կարծել ինքզինքն իւր նաւուն

րեկն չ'են կրնար իրենց դժուարին աշխատութեան պատճառաւ։ Բայց երբ երեկոյին աշխատութիւնը վերջանայ, կրնան գալ ի հիւանդանոց։ Խմբովին կուգան տխրութեամբ. քարափին վրայ ընկերք անձկանօք կը դիտեն նոցա անցնիլն, մասնակցելով իրենք ևս իրենց ընկերաց վշտին։ Յաճ ձայնիւ, կ'ըսէին միմեանց։

— Էմիլի նաւուն մարդիկն են որք իրենց նաւազը տեսնելու կ'երթան։

կը հասնին նոքա ի ֆառօ, և մինչ
նաւապետն կը մտնէ ի հիւանդանոց,
կ'սպասեն նոքա հրապարակին վրայ,

նաւապետը զանի կը հարցաքննէ:

— Է՛, քոյր իմ . . .

— Ափսո՛ս . . .

չարաչուք մթնոլորտի մը մէջ, տեսնե-
լով բաց դռնէն ներս մտնելն օրհասա-
կանայ և դուրս ելնելն մեռելոց: Վերը

Պատասխանը չը զանազանիր. փոք-
րիկ նաւազն գէշ է, ո՛հ, խիստ գէշ,
նաւապետն կը դառնայ դէպ իւր մարդ-

կանց կողմն որք չեն համարձակիր իրեն հարցում մ'ուղղել:

— Միշտ միևնոյն բանն, կ'ըսէ...

Եւ միևնոյն ճանապարհէն կը վերադառնան առաւել արագ:

— Է՛, . ի՞նչպէս է, կը հարցնեն ընկերք քարափին վրայ:

— Գէ՛շ...

— Խեղճ տղայ, կը գոչեն միարեւրան...

Հարկ է մեկնիլ սակայն: Կրցածին չափ նաւապետը ուշացուց ժամանակն: Վաճառք հանուած են, նորերը բեռացուած են, այլ և միջոց չկայ: Մեկնման նախորդ օրը, տօնի աւուրց զգեստով, վերջին այցելութիւնն կ'ընեն ի հիւանդանոց:

Այս անգամ, նաւապետը կը սնդէ ներս մտնել:

— Կը հասկնաք, քոյր իմ... վաղը կը մեկնինք... վայրկեան մը միայն:

Ներս կը մտնէ... «Արիասիրտ եղէ՛ք որովհետեւ վաղը կը մեկնիք, և տղու մը պէս մի՛ լաք յոտս անկողնոյն ձեր փոքրիկ նաւազին:

— Պզտտի՛կ, կ'ըսէր մեղմիկ քոյրն, պարոնն է, կը տեսնես, նաւապետն... զքեզ տեսնելու եկած է... կը ճանաչես, այնպէս չէ՞...:

Բայց տղեկը չ'էր շարժէր, չ'էր լսէր: Այն ատեն նաւապետն անկողնոյն վրայ ծռելով, իւր խոշոր և զօրաւոր ձայնովն

— Նաւա՛ղ, ո՛հ, նաւա՛ղ, գոչեց:

Փոքրիկն սաստիկ շարժում մ'ըրաւ որ երերցուց բարակ վերմակն: Մի քիչ արիւն եկաւ իւր այտերուն վրայ, եւ իւր աչերն խոշորցան բոլորովին ահաբեկ: Եւ այս էր ամենն, կրկին ինկաւ, անցնող փայլակի մը նման, իւր մեռելական անշարժութեան մէջ:

Երբ նաւապետն սրահէն դուրս ելաւ,

արտասուալից աչօք, իւր տխրադէմ մարդոց առջեւ, բռնեց Դթութեան քեռ ձեռներն:

— Շնորհակալ եմք ձեզ, քոյր իմ, ըսաւ... յոյժ շնորհակալ եմք ձեզ... երբ փոքրիկն առողջանայ, պէտք է յուսաւ... կը յանձնէք զայս իրեն, գումար մը՝ որով թշուառ չ'մնար մինչեւ մեր վերադարձն... կ'ըսէք իրեն թէ՛ իւր պաշտօնը ուրիշի մը չ'պիտի յանձնուի և իրեն համար պիտի պահուի... և ամենքս ալ մեծ վիշտ մը կ'զգանք:

Յետոյ, ցած ձայնիւ, հեղձամղձուկ շեշտով մը, ահաբեկեալ իւր ըսելիքէն,

— Այժմ, եթէ երբէք... չ'ենք գիտեր... դժբաղդութիւն մը պատահի... պէտք է զայս մեր կողմանէ քոյր իմ, իւր գերեզմանին վրայ դնել...

Եւ խեղճ մարդը կը թողուր բարի Քրոջ, արտասուալից, ծաղկեայ խոշոր պսակ մը, զոր Քոյրն խնամք պահեց, երբ նաւաստիք մեկնեցան, այն քսակներուն հետ ուր իւրաքանչիւրն ի նուցանէ դրած էր իւր գումարն ու սիրտ:

Պսակը միայն օգտակար եղաւ...

ԵՄՄԱՆՈՒԵԼ ԱՌԷՆ

Թարգմ.

Մ. Գ. ՄՈՋԵԱՆ

ՀԱՄԱՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԲԵՒԻՈՒ

ԵՐԿԻՐ ՖՐԱՆՍՈՒՍ ԺՕՁԵՓԻ

ԵՒ

Ծ Ո Վ. Ն Ո Ր - Զ Ե Մ Պ Լ Ա Ի

ԳԼՈՒԽ Բ.

Զմրան Խեղճեցումն. — Նոր-Չեւպրա. —

Օղոյ Փոփոխութիւններն.

(Շարունակութիւն 3 քիւէն)

« Կէս գիշեր է. նոր ցնցում մը, առաւել աղետալի՛ք քան զայս, յառաջ

կուգայ. նաև իւր երկայնքէն սառոյցներէն կը պաշարուի այս անգամ: Յուզումն ընդհանուր է: Պաշար, վառօդ, վրան, մուշտակ և բալխիր կամուրջին վրայ խառն ի խուռն դրուած են: Աւաղ, ո՛ւր պէտք է անպահիւիլ, Շոգեհաւը դադարած էր իւր պաշտօնը կատարել: Ո՞վ կը մտածէր թէ՛ այդպէս պիտի ըլլար: Ճշմարտութիւնն այս էր որ անվթար մնացած՝ սառի կտոր մ'իսկ չկայ, որ կարենայ մեզ տալաւն մ'ընծայել. ամէն ինչ կ'երբայ, կը շարժի և կը դառնայ անբացատրելի խառնաշփոթութեան մէջ:

« Շուներն իսկ մոլորուն աչքերով կը դիտէին սառոյցներուն ճակատամարտն: Փութացինք զանոնք կապել: Սոււնայու, Լաբօնիայէն եկած երկու շուներէն մին, կորսնցուցած էր իր նախկին գիրքը, իւր այնքան չարամիտ աչքն եղած էր արտասուածքով և երկչոտ. իր քով մօտեցողներուն թաթերը կը կարկուէր. միւս անասունն, Բէբէլ, սանդուղի մը կապուած վրաս յարձակեցաւ հաջելով երբ իրեն կերակուր կը բերէի եւ ձեռքս լգեց հարցաքննիչ ականարկներ արձակելով: Գալով հսկայ թէռ-նէօվներուն, սոքա ահարեկ ուղտերու նման թմրած կը մնային, առանց երերալու:

« Յանկարծ առաւօտեան ժամը կին, ամէն կողմանէ եղած ձնամուրձ դադրեցան: Այս անակնկալ դէպքէն օգուտ քաղեցինք լաւագոյնս կարենալ դիտելու համար մեր վիճակն: Ատաղձագործը նորոգեց կամուրջն. այնքան վնաս կրած չէր մեր նաւը, սառոյցները ղեկին երկաթները տարած էին միայն:

« Այս յաջով արդիւնքը կը պարտինք մեր նաւուն կտր ձեւին և հաստատութեան: Ուրախացեալ այսքան սթան ազատանուս համար վտանգէն, մեր սեն-

եակները մտանք մի քիչ հանգստանալու համար: Այնուհետեւ հագուած կը պառկէինք, որովհետեւ այդ հանգիստն մեզ համար դաս մ'էր. մեզ կ'ազդարարէր զգուշանալ նուազագոյն աղմուկէն, և միշտ արթուն մնալ նման այն ժողովրդեան՝ որ երկիւղած գիւմօք կ'սպասէ հողին վրայ՝ երթարկեալ երկրաշարժի ցնցմանց: Մեր առջեւ ունէինք բեւեռային երկայն գիշերն՝ իւր ահաւոր ցրտութիւններով: Չէինք գիտեր թէ՛ երկրազնարս ո՞ր անծանօթ կողմերը դեռ պիտի դիմէինք, և ամէն բանէ վեր կ'անգիտանայինք թէ՛ ի՞նչ պիտի լինէր սոյն եզակիան յանդգնութեան վերջը: »

Ամսոյն 24-ին, արեգակնային լոյսն այնքան տկարացած էր որ, կէսօրէն վերջ ժամը երկուքէն մինչեւ 3՝ նաւուն կանթեղները վառուած կը մնային: 27-ին հորիզոնին վրայ, արեգակն հագիւ տեսանելի էր. յաջորդ օրը կ'աներեւուածանար ձմրան ամբողջ եղանակին համար:

Նաւաստիք սառոյցին վրայ շինած էին Հալսալի նաւաբեկեալներուն նման հանքածուխէ տնակ մը: Խնժ տնակ: Աշխարհի վրայ իրեն նման հաւ մի կը գտնուէր արդեօք, որ իւր տեւակահոր թեան վրայ վտահ ըլլար: Ամեն ինչ կ'սպառնար նմա: Փոթորիկն՝ որ կրնար խլել տնակըն. վառարանին կրակն՝ որ կրնար իւր ամենափոքր կայծովն հրոյ մատնել, վերջապէս երկիրն՝ որ առաջին բալխման ազդեցութեան ներքեւ կրնար իսկոյն բացուիլ և ամբողջ չէնք: անդունդին մէջ մղել:

Եւ ահա՛ սկսաւ սառնակոյտերն դիզուիլ որք հօկտ. 30-էն հետէ՛ նաւը կը բաժնէին վերոյիշեալ տնակէն:

Բանէս զնդապետն իւր օրատետրին մէջ մանրամասնաբար կը նկարագրէ իւր

և ընկերաց վրայ որոտոյոյզ գէպքեր :

Հոկտ. 14էն սկսեալ մինչեւ ցվախ-
ճանն, սառոյցք սկսան կուտակուիլ թէ՛
գիշերն և թէ՛ ցերեկն : Ձմրան համար
կենաց անհրաժեշտ եզոզ ամեն պիտոյք
և առարկայք խնամօք ծրարուած եւ
բալխիրներու վրայ դրուած էին՝ իբր
կանխապատրաստութիւն : Շուներն ե-
րեք օր կառքերուն կատուած մնացին :
Հազուած կը ննջէինք մեկնման առաջին

նապարհորդք աշխարհիս մէկ հեռաւո-
րագոյն ծայրն :

« Մարդ ամեն բանի կը սովորի, կը
գրէ Բանէո, և սակայն մեք երբէք չը
կրցանք վարժուիլ այն ամենօրեայ ցըն-
ցըմանց և ահաւոր նեղութեան, ոյց են-
թակայ եղած էինք : Միշտ սպասելն ար-
կածի մը և ըսել. այսօրուան, վաղ-
ուան և կամ տարուան մը համար մի՞-
թէ մարդ կը յիմարանայ :

Շիկած էին Համասի նաւաբեկեպներուն նման հանգաժուխէ սնակ մը

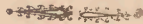
նշանը տրուելուն պէս նաւը թողելու
համար :

Ամսոյն 21ին, հիւսիսային լայնու-
թեան 77⁰, 48'ին վրայ ցրտոյն խստու-
թիւնը յուսալի ընել կ'տար ամէն մօ-
տալուտ վտանգ : Լուսինն երեցու չըր-
ջապատեալ գունաւոր չըջանալաւ մը
և լուսաւորեց այն մեղամաղձիկ առանձ-
նութիւնն, յորում կը գտնուէին ճա-

« Ամեն գիշեր անկողնէն դուրս ցաա-
կել և խելայեղ չըջիլ աղջամղջոց մէջ :
Տեսակ մը վայրենի անասուններ եղած
էինք : Ուռքի ելնելու, խրկութեան
գործիները պարունակող քսակովն հան-
դերձ հրացան մ'առնելու և կամուրջին
սանդուղէն վար իջնելու, այն երրեակ
չարժու մնալ համար լոկ մեքենական
գործ մ'եղած էր այլ եւս : Նաւուն ե-

րերուն կայմին յենած կը դիտէինք սա-
ռայցներուն վէճն . յետ որոյ , գործեւէ
և արթուն մնալէ խոնջեալ կը մտնէինք
մեր բանտերն արշալուստն հետ շարու-
նակելու համար մեր ահաւոր աշխա-
տութիւններն :

[Հարունակելի]

ՕԳՏԱԿԱՐ ԶԲՕՍԱՆՔ

Խնայողական ծանրաչափ մը . — Ամեն
մարդ չիրնար ծանրաչափ մը գնել , բայց
ամեն ոք կրնայ ունենալ խնայողարար :

Սենեկին պատին մէջ դամ մը հա-
տատեցէք . անկէջ կախեցէք լար մը ր-
ոյ ծայրէն կախուած ըլլայ թեթև փե-
տուր մը : Սպիտակ սրմին վրայ կապար-
եայ գրչաւ մը . նշանակեցէք այն կէտը
ուր հասած է փետուրին ծայրը : Երբ
օդը անձրևոտ լինի , փետուրը պիտի
անցնի նշանակուած գծէն դուրս : Երբ
հետզհետէ օդը գեղեցկանալու վրայ
լինի , փետուրը իւր նախկին ձեւը պի-
տի առնու : Եթէ կը սիրէք զարդը , ոս-
կեզօծ գամ մը , մետաքսեայ թել մը ,
և սիրամարգի փետուր մը գործածեցէք
և պիտի ունենաք խնայողական տեսու-
կէտով սիրուն ճաշակաւ շինուած ծա-
րաչափ մը որոյ հնարիչը դուք պիտի
լինիք :

Քրի արիւնհոսութիւն . — Աւասիկ
լաւագոյն միջոց մը քթի արիւնահոսու-
թիւնն դադարեցնելու համար : Երբոր
քթերնէդ արիւն հոսի , շարժեցէք ծը-
նօտնիդ իբրեւ թէ՛ խեփի կտոր մը կը
ծամէք : Երբ տղու մը քթէն կը հոսի
արիւնը , տուէք նմա թուղթի կտոր մը
որ շարունակ ծամէ : Ծնօտին շարժումը
կը դադարեցնէ արեան հոսումը : Այս
դարմանը իւր պարզութեամբ կրնայ
ծաղրելի երևնալ , բայց փորձերը հա-
տատած են իւր ազդեցութիւնն :

Տեսաբանական երեւոյթ մը . — Երկու
համաչափ մեծութեամբ առարկայներ
չափ անգամ խաբուսիկ երեւոյթներ կը

ընծայեն մեր աչաց : Սպիտակ թուղթի
թերթ մ'առէք և մկրատով պատկերին
նման միւսնոյն ձեւով , միւսնոյն մեծու-
թեամբ երկու պայտեր կտրեցէք և ի-
րարու վրայ դրէք ու թուղթի մը վը-
րայ . վարի պայտը վերինէն աւելի մեծ
պիտի երևայ : Փոխեցէք պայտերուն
դիրքը , առաջինն երկրորդին և երկ-
րորդը առաջնոյն տեղ գնելով՝ խոշորը

փոքր՝ և փոքրը խոշոր պիտի երևնայ :
Տեսաբանական երեւոյթ մ'է այս որ ըզ-
մեզ կը խաբէ , բայց իրապէս այդ պայ-
տերն որք անհաւասար կ'երևին , միւ-
սնոյն մեծութիւնն ու չափն ունին :

Բարիգի արուեստահանութիւն տարօրի-
նակ աչքելուները . — Ռուսական մը ,
պատգարակով եկած է հին ժողովրդոց
սովորութեան համեմատ : Զուիցերիացի
մը էջով եկած է : Երեք Աւստրիացիներ
գիւղացիի սայլակով եկած են : Պելճի-
գացի մը երեք շուներէ լծեալ սայլով
մը եկած է : Ռուսիացի գիւղացի , ոտ-
քով եւրոպայէն անցած եկած է : Վիէ-
նայի թակալաք լրագրոյն խմբագիրը իր
երկճի կառքով եկած է : Ռուսիացի ե-
րիտասարդ մը , Ռուսիոյ խորերէն մեկ-
նած է ձիով և հասած է ի Բարիգ , 2633
քիլոմէթր համալայ ընկէն վերջը :

[Թարգ .

Մ . Գ . ՄՕՁԵԱՆ

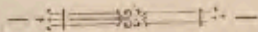

Ե Ր Կ ՈՒ Պ Ե Տ Կ Ե Ր

ԱՌ.

ԱԶՆԻԻ ԲԱՐԵԿԱՄՆ ԻՄ

ՊԱՐՈՆ ԵՐՈՒԱՆԴ ՅՈՎԶԱՆՆԷՍԵԱՆ

Ա.

Սենեակն է մեծ, քաղ, լուսաւոր զարդարուն,
 Զուարթագեղ որպէս չկնալ մի գարուն,
 Թաւ եւ փափուկ գորգեր ծածկեն զգետին,
 Ճոխ նրկարից ներքեւ պատերն անհետին,
 Ոսկի քանդակք, ծաղկունք, շրջաւրք հեշտաբոյր
 Եւ ջահք՝ աչաց ազդեն անոյշ հրապոյր:
 'Իեկտեմբերի վերջին գիշերն է այն օր,
 Կաղանդն ուրախ ի գան բազմի անդամօր,
 Խննդից՝ ժամն հասաւ, պատրաստ է սեղան՝
 Կոչնականներն անձրեւի պէս կը տեղան.
 Ամենուն դէմք վառի, գինին անարատ
 Իբրեւ զուարն աղբիւր վազէ յորդառատ.
 Ըսպասաւորք կ'երթեւեկեն անհամբեր,
 Ուրախ ձայներ, երգեր, ծիծաղք ու ծափեր,
 Ոտից դոփիւնք, դաշնամուր, սլաք եւ կախաւ
 Ըզբաղն ամբողջ կը դրլորդեն ալմբկաւ,
 Սենեկին մէկ անկիւնն յատուկ է մանկանց
 Վարդի պէս քաւք, առոյգ, զուարթ գեղատալանձ,
 Հինգ վեց տղայք կըրակին մօտ կ'զբօսնուն,
 Կաղանդն առատ պարգեւ բերաւ ամէնուն
 Փայտէ ձիեր, տուներ, քմբուկ, խամանիկ,
 Ամենայն ինչ ունին հոն, մանջ եւ աղջիկ,
 Փափուկ գորգին վերայ՝ միւրգ ու շաւարի
 Մէջտեղ նստած, խաղան առանց պայտարի...:

Բ.

Ձմրան անեղ փրչէ քամին խստաւունչ ,
 Դիւերն է մութ , սենեակն անձայն անբընունջ
 Գեհնի վերայ կէս յուսաւոր եւ ցրտին ,
 Անպաստապար , անգարդ խրցիկ մ'աղբասին ,
 Մայրիկն հիւանդ անկողնոյն մէջ կը դողայ ,
 Երկու պզտիկ աղջիկք ու մէկ մանչ սրղայ՝
 Դրեքէ երեքն ալ մերկ , աղփոս եւ նիհար
 Իրարու քով կը դողդոջեն սառնահար ,
 Եւ կուլան , քաղցն անոնց հոգին կը քանցէ .
 Պատառ մի հաց չըկայ , հայրիկն ի սան չէ ,
 Սիրս վիրաւոր , միտ խրոպեալ բնդ այս ցաւ
 Կէս օրուան մօտ գընաց ու դեռ չը դարձաւ .
 Թշուառ մանկանց համբերութիւն կ'ապառի
 Սովէ մեռնին պիտի ի ցուրս խաւարի .
 Թեւատարած դիմեն ի գիրկ մայրիկին
 Եւ անաբեկ կը մումնջեն վշտազին .
 — Անօրի՛ւն . — Ե՛ս ալ . — Ե՛ս ալ , ո՛հ մայրիկ . »
 Մայրն լալով կ'ըսէ . « Կեցէ՛ք , մի վայրիկ
 « Ո՛վ անուշիկ զաւակներս , բան մը չունիմ
 « Ինչո՞ւ ի զուր կը կեղեքէք թգիւրսն իմ .
 « Սպասեցէ՛ք հայրենիդ գայ . » — Ո՛վ Աստուած
 Մենք սովասանջ հոս կը մեռնինք մոռցուած ,
 Մինչ աւերորդն այլուր անաս կը սփռես ,
 Ո՛վ Տէր , ինչո՞ւ ի մէնջ դարձաւ քո երես
 Այլոց զուարթ կենցաղ , բերկրամիտ եւ յոյսեր
 Երբ մեզ չոր հաց խսկ չըկայ . — Ա՛յս է քո սէր . —
 Յուրս հողերուն վերայ արփոս ի յական ,
 Ի ծունր իջած , մայրն ու մանկունք սիրական
 Աղօթեցին հեկեկաձայն եւ անգոր
 « Ըզնաց մեր հանապազորդ տուր մեզ այսօր : »

Ըստուեր մահուն տակաւ տիրէր այն խուցին
 Երբ յանկարծուս հիւղակին դուռ բաղխեցին .
 Մօրն էւ որդւոց սիրտն յուսով սրտփեն
 Որքան անձկաւ ըստասեցին այն բոլէն ,
 Բերկրապատառ դիմեն փութով ի դռնակ .
 — Հայրի՛կն է , ի՞նչ բերաւ . — Մի չոր նըկանակ . . . :

ՆՈՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՔ

Մեծայարգ Դանիէլ էֆ. Մաղաքեան
Հանդէսէս մէկ տարեկան կը նուիրէ
Գասթէմուռի ազգային վարժարանին :
Մեծ. Յարութիւն էֆ. Կիւլէսէրեան ,
մէկ տարեկան կը նուիրէ Այնթապի
Վարդանանց վարժարանին :

Ի դիմաց սոյն վարժարանի սանունց ,
մեր խորին շնորհակալութիւնն կը յայտ-
նենք Մեծայարգ Նուիրատունաց :

Լուծումն թիւ 5 Հանելուկի

Զ Ա Ն Գ Ա Կ

Օրհուդ Արախի Ն. Պէրպէրեան. — Նշան
Յ. Սիրունեան. — Նշան Յ. Եալընդեան, աւ.
Հայկ վարժարանին Գրքէնի :

Լուծումն թիւ 6 Հանելուկի

Կ Ա Ր Կ Ի Ն

Ջաւէն Ն. Պէրպէրեան, աւ. Ս. Թարգմանց.
վարժ. Օրբախէյի. — Նշան Յ. Սիրունեան. —
Նշան Յ. Եալընդեան :

Հ Ա Ն Ե Լ Ո Ւ Կ 41

Մի պտուղ եմ ես որ մէջ տերեւին
Երեւիմ կարմիր ի խինդ մանուկին .
Երբ որ զիս ուսէ՛ք, քէն խիս հաւնել
Ձեր բերան լեցուի առաս լորձուցով :
Սակայն անգամ մը հասեալ զիմ զուխ
Ուրիշ մը դնէ՛ք երբ ձեր սիրտն է բուխ
Յայնժամ դուք լինի՛ք մի մեծ բարեւար ,
Որ զիս հին ազգի մ'ընէ՛ք հաւատար :

ՄԱՆԻՇԱԿ

Հ Ա Ն Ե Լ Ո Ւ Կ 42

Խորհեցէ՛ք թէ՛ ի՞նչ եմ
Ահաւասիկ պատմեմ .
Քանի քուով շատ եմ
Այնքաղ քիչ կը կռեմ :

ՊԵՏՏՐՈՍ Ս. ՈՒՐԳԱԼԵԱՆ

Հանդիսիս Ազնիւ Բաժանորդներէն
ով որ կարողանայ սոյն երկու հանե-
լուկներն ի միասին լուծել, կը խոստա-
նանք նուիրել մէն մի լուծողի մէկ մէկ
գեղեցիկ պատկեր և կամ գիրք :

Ծ Ա Ղ Ի Կ Մ Ա Ն Կ Ա Ն Ց

Կը հրատարակուի տետր առ տետր 16 երեսէ
բաղկացեալ 15 օրը միանգամ Տարեկան գինն է
կանխիկ 30 արծաթ մէճիա Պօլսոյ համար. — Գա-
ւառաց համար 40 դահեկան 4 բուլբի Ռուսաս-
տանի համար : — Մէն մի տետրակին գինն է
50 փարայ :

Բաժանորդագրութեան տեղերն են՝ Կ. Պօլիս
Էսկի Չապթիէ Ճատտէսի, Թիւ 61. Հանդիսիս
խմբագրատունը. — Կամուրջի գլուխ՝ ջրավաճառ
Պօղոս և Յակոբ աղայից խանութները :
Ադրիանուպօլիս. — Արամ էֆ. Սըվաճեան.
Գաշիքէ. — Յառաջդիմութեւ ընկերութիւն .
Երզնկա. — Մեծ. Միհրան էֆ. Աստուրեան .
Խօզլաթ. — Միհրան էֆ. Քիւրքճեան.
Ջալիւռնիա. — Ուսումնասիրաց ընկերութիւն :
Թիֆլիզ. — Մեծ. Խմբ. Աղբիւր Հանդիսի .
Մանիսա. — Մասնաճիւղ Ուսումնասիրաց ընկ.
Մարտուան. — Յ. Թ. էֆ. Գայեան.
Նիկիոմիդիա. — Յակոբ էֆ. Տէր Աղարեան.
Ռօստոփոյ. — Դուրէն էֆ. Գօլանճեան.
Սամսոն. — Միհրան էֆ. Քիւրքճեան.
Սեբաստիա. — Նշան էֆ. Թահմիզճեան.
Սիմֆերոպօլ. — Արժ. Օթսէն, Էոսքէյ, Կօպչակճեան
Տրապիզօն. — Կալայճեան.
Օրտու. — Արայանեան :

ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳԻՉ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐ